

Міжнародна кооперація як ключовий чинник розвитку та розбудови Збройних Сил у посткризовий період: механізми визначення спроможностей

International Cooperation as a Key Factor in the Development and Expansion of Armed Forces in the Post-Crisis Period: Mechanisms for Determining Capabilities

Олег Семененко^A

Corresponding author: Заслужений діяч науки і техніки України, д. військ. н., професор, заступник начальника інституту з наукової роботи, e-mail: aosemenenko@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6477-3414>

Володимир Кириленко^B

доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії, e-mail: v_ryrlyenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7433-0630>

Володимир Ремез^C

доктор філософії, доцент кафедри територіальної оборони, e-mail: remezv93145@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2561-1081>

Сергій Митченко^C

доктор філософії, доцент кафедри стратегії національної безпеки та оборони, e-mail: serhii.mytchenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3711-2033>

Герман Чугуй^D

кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри, e-mail: gerara222@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3976-2235>

Денис Молчанов^D

науковий співробітник, e-mail: mdbua2@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9268-2764>

Oleh Semenenko^A

Corresponding author: Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Dr of Military Sciences, Professor, Deputy Head of the Institute for Scientific Work, e-mail: aosemenenko@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6477-3414>

Volodymyr Kyrylenko^B

D.Sc. in Economics, Professor of the Department of Economic Theory, e-mail: v_ryrlyenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7433-0630>

Volodymyr Remez^C

Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Territorial Defense, e-mail: remezv93145@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2561-1081>

Serhii Mitchenko^C

Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of National Security and Defense Strategy, e-mail: serhii.mytchenko@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3711-2033>

Herman Chuhui^D

Candidate of Science, Associate Professor, Associate Professor of the Department, e-mail: gerara222@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3976-2235>

Denys Molchanov^D

Scientific-Research e-mail: mdbua2@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9268-2764>

^A Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, м. Київ, Україна

^B Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна

^C Національний університет оборони України, м. Київ, Україна

^D Кафедра військової підготовки Державного університету "Київський авіаційний університет", м. Київ, Україна

^A Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, Ukraine

^B Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

^C National Defense University of Ukraine, Kyiv, Ukraine

^D Department of Military Training, State University "Kyiv Aviation University", Kyiv, Ukraine

Received: February 19, 2026 | Revised: February 27, 2026 | Accepted: February 28, 2026

DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2026.16.1.14>

Мета роботи. Обґрунтувати значення міжнародної кооперації у розвитку та розбудові Збройних Сил у посткризовий період: визначити її ключові напрями, проблеми й тенденції трансформації з урахуванням вимог колективної безпеки та необхідності зміцнення національного оборонного потенціалу.

Метод дослідження. Аналіз, синтез, порівняння, формалізації та оцінювання матеріалу, абстрагування та кон'юнктурного аналізу (мислення).

Результати дослідження. Визначено ключові напрями міжнародної кооперації у сфері розвитку та розбудови Збройних Сил у посткризовий період, проаналізовано основні проблеми й ризики такої співпраці та обґрунтовано стратегічні орієнтири її трансформації з метою зміцнення національного оборонного потенціалу.

Purpose. To substantiate the importance of international cooperation in the development and expansion of the Armed Forces in the post-crisis period: to identify its key areas, problems and trends of transformation, taking into account the requirements of collective security and the need to strengthen national defence capabilities.

Method. Analysis, synthesis, comparison, formalization and evaluation of the material, abstraction and conjunctural analysis (thinking).

Findings. The key areas of international cooperation in the development and expansion of the Armed Forces in the post-crisis period have been identified, the main problems and risks of such cooperation have been analysed, and strategic guidelines for its transformation have been substantiated with the aim of strengthening national defence capabilities.

Теоретична цінність дослідження. Результати можуть бути використані для удосконалення підходів до оборонного планування та управління ресурсами Збройних Сил, при формуванні державних стратегій безпеки й оборони, розвитку механізмів міжнародної кооперації у секторі безпеки, а також у наукових і навчальних програмах з питань національної та міжнародної безпеки.

Тип статті. Теоретичний, описовий, практичний, методичний.

Theoretical implications. The results can be used to improve approaches to defence planning and management of Armed Forces resources, in the formulation of state security and defence strategies, the development of mechanisms for international cooperation in the security sector, as well as in scientific and educational programmes on national and international security issues.

Paper type. Theoretical, descriptive, practical, methodical.

Ключові слова: міжнародна кооперація, посткризовий період, розвиток Збройних Сил, оборонне планування, колективна безпека.

Key words: International Cooperation, Post-Crisis Period, Development of the Armed Forces, Defence Planning, Collective Security.

Вступ

Посткризовий період, що настане після скасування воєнного стану, є складним етапом переходу від мобілізаційної моделі функціонування держави до стабільної системи управління за мирного часу, за якого необхідно не лише зберегти досягнутий рівень боєздатності Збройних Сил, а й закласти основу їх подальшого розвитку відповідно до нових безпекових реалій. Зняття воєнного стану не означає автоматичного повернення до довоєнних підходів, оскільки структура армії, її досвід і потреби зазнають суттєвих змін. Саме тому міжнародна кооперація набуває особливої ваги, адже дозволяє підтримати процес модернізації, забезпечити доступ до сучасних технологій та управлінських рішень і сприяти інтеграції у ширші механізми колективної безпеки. Водночас у цей період зростає ризик скорочення зовнішньої підтримки та посилюється потреба у фінансовій самостійності, тому стратегічним завданням держави стає формування збалансованої моделі співпраці, яка поєднує міжнародну інтеграцію із розвитком власного оборонного потенціалу та забезпечує довгострокову стійкість системи національної безпеки.

Після скасування воєнного стану держава стикається з необхідністю забезпечити перехід Збройних Сил від мобілізаційного режиму функціонування до системного довгострокового розвитку, зберігши при цьому досягнутий рівень боєздатності. Такий перехід має враховувати нові безпекові реалії, обмежені фінансові ресурси та міжнародні зобов'язання держави. Сучасні конфлікти характеризуються поєднанням військових, економічних, інформаційних і технологічних чинників, що ускладнює стратегічне оборонне планування та підвищує значення міжнародної кооперації як важливого ресурсу модернізації та зміцнення оборонного потенціалу. Водночас міжнародна співпраця у посткризовий період супроводжується ризиками технологічної, фінансової й політичної залежності, нестабільністю зовнішньої підтримки та складністю узгодження національних процедур оборонного планування з вимогами різних безпекових структур. Переважання окремих напрямів взаємодії (військово-технічної допомоги, підготовки кадрів, фінансування програм) без їх належної координації в межах єдиної системи стратегічного управління знижує ефективність використання ресурсів і ускладнює формування довгострокової моделі розвитку Збройних Сил. Отже, постає проблема наукового обґрунтування збалансованого використання міжнародної кооперації у процесі розвитку Збройних Сил у посткризовий період, що забезпечувало б поєднання національних інтересів, економічної стійкості та вимог міжнародного безпекового середовища.

Огляд літератури

У сучасних наукових працях міжнародна кооперація у сфері розвитку та розбудови Збройних Сил у посткризовий період (після скасування воєнного стану) розглядається як складова системи оборонного планування, у якій поєднуються національні цілі безпеки та міжнародні зобов'язання держави. У документах Організації Північноатлантичного договору підкреслюється, що оборонне планування передбачає узгодження завдань, ресурсів і рівня

готовності держав через спільні механізми визначення спроможностей [1]. Подібний підхід застосовується і в Європейському Союзі, де в оновлених пріоритетах розвитку спроможностей наголошується на необхідності спільного планування, уникнення дублювання витрат та координації оборонних інвестицій між державами-членами [2].

Важливе значення для розуміння міжнародної кооперації має ідея колективної безпеки, відповідно до якої національна оборона розглядається як частина ширшої системи взаємодії держав. У аналітичних матеріалах Європейського парламенту зазначається, що узгодження національних оборонних програм із загальноєвропейськими та євроатлантичними ініціативами дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів і забезпечити кращу сумісність ЗС [3].

Окрему увагу у дослідженнях приділено розвитку оборонно-промислової бази. У Плані дій щодо оборонного виробництва НАТО наголошується на необхідності нарощування виробничих потужностей, стандартизації продукції та зміцнення співпраці між державами для забезпечення стабільних поставок озброєння [4]. Українські науковці також наголошують, що в період відновлення після війни міжнародна кооперація повинна сприяти розвитку власного оборонно-промислового комплексу, а не закріплювати залежність від імпорту [5] (у дослідженнях Національного інституту стратегічних досліджень підкреслюється, що оборонна промисловість може стати чинником економічного зростання та довгострокової безпеки держави [6]). Суттєву роль у сучасних підходах відіграє якість державного управління: за методикою Світового банку, ефективність державної політики, у тому числі оборонної, залежить від прозорості, підзвітності та рівня інституційної спроможності [7], що особливо важливо у посткризовий період, коли міжнародна допомога має використовуватися раціонально та під контролем. Дослідження Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру визначають, що зростання імпорту озброєнь у Європі посилює залежність від зовнішніх постачальників, що потребує збалансованого підходу між закупівлями та розвитком власного виробництва [8]; у документах НАТО щодо цифрової трансформації оборонного сектору наголошується на використанні сучасних інформаційних систем для планування, управління ресурсами та оцінювання спроможностей [9]; аналітичні матеріали RAND Corporation висвітлюють, що оцінювання оборонної готовності має базуватися на поєднанні кількісних і якісних показників, що дозволяє приймати більш обґрунтовані стратегічні рішення [10]; українські дослідження у сфері співпраці з євроатлантичними структурами наголошують, що ефективність міжнародної кооперації залежить від здатності держави впроваджувати стандарти партнерів у власну систему управління та оборонного планування [11]. Таким чином, у працях [1–11] міжнародна кооперація розглядається як складова системи оборонного управління, яка поєднує стратегічне планування, розвиток оборонної промисловості, ефективне державне управління, оцінювання ризиків та використання сучасних технологій: саме такий підхід є основою для розвитку збройних сил у посткризовий період після скасування воєнного стану.

Методологія дослідження

Методологічну основу дослідження становить використання комплексу загальнонаукових методів, що дозволяють дослідити роль міжнародної кооперації у розвитку та розбудові Збройних Сил у посткризовий період і визначити її основні напрями, проблеми та тенденції трансформації. У роботі застосовано методи аналізу, синтезу, порівняння, формалізації, оцінювання матеріалу, абстрагування та кон'юнктурного аналізу.

Метод аналізу використано для дослідження підходів до міжнародної кооперації у сфері розвитку збройних сил та виявлення ключових проблем і ризиків використання зовнішньої підтримки у модернізації оборонного сектору. Синтез забезпечив узагальнення

наукових праць, аналітичних матеріалів міжнародних організацій і нормативно-правових документів у сфері оборонного планування та міжнародної співпраці.

Метод порівняння застосовано для зіставлення підходів до розвитку оборонних спроможностей у межах різних міжнародних безпекових структур. Формалізація та оцінювання матеріалу дозволили систематизувати основні напрями міжнародної кооперації та визначити тенденції їх розвитку. Кон'юнктурний аналіз використано для оцінювання впливу сучасного безпекового середовища на трансформацію міжнародної оборонної співпраці у посткризовий період.

Застосування зазначених методів забезпечило комплексний аналіз міжнародної кооперації як складової системи оборонного планування та дозволило обґрунтувати напрями її використання у розвитку Збройних Сил.

Результати

Сучасне безпекове середовище характеризується багатовимірністю загроз, які поєднують військові дії з інформаційним впливом, кібератаками, економічним тиском і використанням асиметричних методів боротьби, за таких умов Збройні Сили потребують не лише технічного переоснащення, а й глибоких внутрішніх змін, що охоплюють оновлення воєнних доктрин, удосконалення систем управління, модернізацію логістики та підготовку особового складу відповідно до нових стандартів. Саме тому міжнародна кооперація стає важливим чинником прискорення цих процесів, оскільки вона відкриває доступ до сучасних технологій, практичного досвіду партнерів, навчальних програм і механізмів стандартизації, що дозволяють інтегрувати національні збройні сили у ширший безпековий простір. Водночас ефективність такої інтеграції визначається не самим фактом участі у міжнародних ініціативах, а тим, наскільки вона сприяє зміцненню внутрішнього потенціалу держави.

У посткризовий період, що настає після скасування воєнного стану, уряд часто змушений поклатися на імпорт озброєння, фінансову підтримку та експертну допомогу з боку партнерів, що є об'єктивною необхідністю в умовах відновлення оборонної системи. Проте якщо модернізація Збройних Сил здійснюється виключно за рахунок зовнішніх ресурсів, поступово виникають системні ризики, пов'язані з технологічною залежністю від постачальників, політичною вразливістю до змін міжнародної кон'юнктури, фінансовими труднощами після завершення програм підтримки та звуженням можливостей самостійного стратегічного вибору. У довгостроковій перспективі це може призвести до ситуації, за якої армія оснащена сучасними системами, але держава не має власної виробничої, наукової та ремонтної бази для їх обслуговування, модернізації й подальшого розвитку.

Подолання такої залежності не означає відмови від міжнародної кооперації, а передбачає її змістовну трансформацію, коли держава переходить від ролі отримувача допомоги до ролі активного та рівноправного партнера: імпорт озброєння має супроводжуватися передачею технологій, створенням спільних виробництв і включенням національних підприємств у міжнародні виробничі ланцюги, що дозволяє формувати власну технічну базу та поступово зменшувати залежність від зовнішніх рішень, а міжнародні інвестиції доцільно спрямовувати не лише на закупівлю готової продукції, а й на модернізацію оборонно-промислового комплексу, розвиток наукових досліджень і підготовку інженерних кадрів, здатних забезпечити самостійний розвиток галузі.

Важливою складовою стратегії є диверсифікація партнерств, що дозволяє уникнути односторонньої залежності та забезпечує більшу гнучкість у зовнішній політиці, а також чітке визначення власної оборонної стратегії, у межах якої міжнародна допомога доповнює, але не підміняє національні пріоритети. Реформи системи управління, прозоре бюджетування та ефективний цивільний контроль створюють умови для раціонального використання зовнішньої підтримки та формування стійкої системи оборонного планування.

Оптимальна модель міжнародної кооперації полягає у поєднанні відкритості до партнерства зі збереженням стратегічної автономії, коли зовнішня підтримка використовується як поштовх для розвитку власних спроможностей, а не як постійне джерело існування оборонної системи. У посткризовий період міжнародна кооперація справді виступає ключовим чинником модернізації Збройних Сил, проте її стратегічна цінність визначається здатністю держави перетворити зовнішню допомогу на основу формування самодостатньої, стійкої та конкурентоспроможної оборонної моделі, що забезпечує довгострокове зміцнення національної безпеки та суверенітету.

Однією з найбільш відчутних і водночас стратегічно небезпечних проблем сучасної міжнародної оборонної співпраці є технологічна залежність, яка виникає тоді, коли держава, намагаючись швидко відновити та модернізувати свої збройні сили після кризи, змушена у значних обсягах закуповувати іноземне озброєння, програмне забезпечення, системи управління та ключові комплектуючі, що залишаються під контролем виробників або урядів інших країн, унаслідок чого національні підприємства не отримують повного доступу до необхідних технологій і не можуть самостійно вдосконалювати, ремонтувати або розвивати ці системи без постійної зовнішньої підтримки, що поступово обмежує можливість країни діяти незалежно у сфері оборони.

Таблиця: Основні напрями міжнародної кооперації у сфері розвитку Збройних Сил, їх проблеми та тенденції у посткризовий період

Категорія	Форми співпраці	Проблеми	Тенденції у посткризовий період
Військово-технічна співпраця [12]	Постачання озброєння, військової техніки та боєприпасів	Ризик технологічної залежності від держав-партнерів	Розміщення частини виробництва на території держави та розвиток власного ОПК
	Спільне виробництво відповідно до стандартів Організації Північноатлантичного договору	Обмежений доступ до критично важливих технологій	Поступове впровадження стандартів сумісності з державами-партнерами
	Передача та обмін військовими технологіями		
Співробітництво Україна – Організація Північноатлантичного договору та держави-союзники [13]	Виконання Річної національної програми під егідою Комісії Україна – Організація Північноатлантичного договору	Різний рівень підготовки інструкторського складу	Поглиблення впровадження стандартів Організації Північноатлантичного договору
	Проведення спільних навчань, підготовка військовослужбовців та обмін досвідом	Залежність програм від політичних рішень держав-партнерів	Зміцнення системи оборонного управління та стратегічного планування
	Координація надання військової допомоги		
Багатосторонні союзи у межах Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору [14]	Узгодження оборонної політики між Європейським Союзом та Організацією Північноатлантичного договору	Політичні розбіжності між окремими структурами	Посилення співпраці між європейськими та північноатлантичними структурами безпеки
	Реалізація стратегічних документів Європейського Союзу у сфері безпеки та оборони	Обмеження щодо започаткування нових спільних	Формування більш чітких механізмів

Категорія	Форми співпраці	Проблеми	Тенденції у посткризовий період
		оборонних проєктів	спільного реагування на загрози
	Посилення ролі колективної безпеки		
Довгострокові регіональні союзи [15]	Тристоронні та багатосторонні формати співпраці між Україною, Республікою Польща та Литовською Республікою	Нерівномірний розподіл внесків між державами-учасницями	Формування регіональної системи оборонної співпраці як додаткового рівня безпеки
	Інші регіональні безпекові ініціативи за участю України	Можлива політична залежність від окремих партнерів	Поглиблення координації у сфері військового планування
Інституційні та нормативно-правові механізми України [16]	Нормативні акти та інструкції Міністерства оборони України щодо міжнародної співпраці	Складність процедур та бюрократичні перешкоди у впровадженні міжнародних стандартів	Поступове приведення національних стратегічних документів і процедур у відповідність до вимог держав-партнерів
	Проведення внутрішніх реформ сектору безпеки та оборони		Підвищення прозорості та ефективності оборонного управління

Джерело: складено авторами.

Не менш серйозною проблемою є політична та фінансова нестійкість такої співпраці, адже обсяги військової допомоги, спільні програми чи фінансування оборонних проєктів залежать від внутрішньої політики держав-партнерів, їхніх економічних можливостей та змін урядів, а це означає, що навіть раніше погоджені домовленості можуть бути переглянуті або скорочені, що створює невизначеність у довгостроковому плануванні розвитку збройних сил і змушує державу постійно враховувати зовнішні фактори під час формування власної оборонної стратегії.

У посткризовий період очікується поступова зміна характеру такої співпраці, адже держави намагатимуться переходити від тимчасової допомоги до більш стабільних і довгострокових форм партнерства, посилюючи регіональні союзи та розширюючи участь у спільних безпекових ініціативах, що дозволить краще розподіляти відповідальність і зменшити ризики раптового припинення підтримки. Водночас зростатиме увага до розвитку власного виробництва озброєння та військової техніки, оскільки країни, які пережили кризу, дедалі більше усвідомлюватимуть необхідність створення власної промислової бази через відкриття спільних підприємств, залучення інвестицій та розвиток національних оборонних компаній, що дасть змогу поступово зменшувати залежність від імпорту та самостійно обслуговувати ключові системи.

1. Спільне виробництво конкретних видів озброєння в Україні
виробництво боеприпасів калібрів 155 мм та 152 мм; збірка та обслуговування систем протиповітряної оборони; спільне виробництво безпілотних літальних апаратів (розвідувальних і ударних); створення ремонтних хабів для бронетехніки та артилерійських систем
2. Інтеграція в систему оборонного планування НАТО
впровадження процедур оборонного планування, сумісних із НАТО; перехід на стандарти логістики, зв'язку та управління; адаптація структури сил до вимог спільних операцій
3. Довгострокові оборонні контракти з фіксованими зобов'язаннями
багаторічні угоди щодо постачання боеприпасів; довгострокові програми технічного обслуговування; спільні фонди фінансування оборонних програм
4. Розвиток військових технологій
спільні програми у сфері радіоелектронної боротьби; кіберзахист військової інфраструктури; супутникова розвідка та обробка даних; автоматизовані системи управління військами
5. Підготовка офіцерського корпусу
навчання штабних офіцерів у військових академіях країн-партнерів; підготовка фахівців із оборонного планування та закупівель; підвищення кваліфікації у сфері управління оборонними бюджетами
6. Регіональні оборонні формати
поглиблення співпраці з Польщею та країнами Балтії; спільне військове планування на східному фланзі Європи; координація логістичних маршрутів та військової інфраструктури
7. Реформа системи оборонних закупівель
перехід на прозорі цифрові процедури; спільний аудит міжнародних програм; контроль ефективності використання кредитних ресурсів

Рисунок: Пріоритетні напрями міжнародної кооперації у посткризовий період розвитку Збройних Сил

Джерело: складено авторами.

Крім того, у майбутньому оновлюватимуться національні закони, стратегії та правила співпраці з міжнародними партнерами таким чином, щоб вони краще відповідали вимогам колективної безпеки, але водночас зберігали можливість держави самостійно визначати свої оборонні пріоритети, що у підсумку дозволить перетворити міжнародну співпрацю з тимчасового інструменту підтримки на довгострокову основу зміцнення обороноздатності.

Обговорення

Результати дослідження свідчать, що у посткризовий період міжнародна кооперація є важливим чинником модернізації та розвитку Збройних Сил, оскільки забезпечує доступ до сучасних технологій, досвіду держав-партнерів і механізмів колективної безпеки. Водночас її ефективність визначається не лише обсягом зовнішньої підтримки, а здатністю держави використовувати її для зміцнення власного оборонного потенціалу.

Міжнародна оборонна співпраця охоплює військово-технічну взаємодію, підготовку військовослужбовців, участь у багатосторонніх безпекових ініціативах та удосконалення нормативно-правових механізмів взаємодії. Такі форми співпраці сприяють підвищенню

сумісності збройних сил із державами-партнерами та розвитку оборонно-промислового комплексу.

Разом із тим міжнародна кооперація супроводжується ризиками технологічної залежності, політичної та фінансової нестійкості програм підтримки, а також складністю узгодження національних процедур оборонного планування з вимогами різних міжнародних структур. У зв'язку з цим важливим напрямом є перехід від моделі отримання допомоги до моделі рівноправного партнерства, що передбачає розвиток власного виробництва та інтеграцію національних підприємств у міжнародні виробничі ланцюги.

Таким чином, міжнародна кооперація має розглядатися як складова стратегічного оборонного планування, що поєднує інтеграцію у міжнародні безпекові механізми з розвитком власних оборонних спроможностей.

Висновки

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що у посткризовий період, який настає після скасування воєнного стану, міжнародна кооперація виступає одним із визначальних чинників розвитку та розбудови збройних сил, оскільки вона забезпечує доступ до сучасних технологій, фінансових ресурсів, управлінських практик і досвіду держав-партнерів, необхідних для переходу від мобілізаційної моделі функціонування до системного довгострокового оборонного планування. Водночас ефективність міжнародної співпраці визначається не обсягом зовнішньої допомоги, а здатністю держави інтегрувати її у власну стратегію розвитку та спрямувати на зміцнення внутрішнього оборонно-промислового і управлінського потенціалу.

Обґрунтовано, що мінімізація зазначених загроз можлива шляхом переходу від моделі переважного отримання зовнішньої допомоги до моделі рівноправного партнерства, яка передбачає локалізацію виробництва озброєння, розвиток національного оборонно-промислового комплексу, диверсифікацію міжнародних зв'язків, удосконалення системи оборонних закупівель і підвищення інституційної спроможності сектору безпеки та оборони. Поєднання міжнародної інтеграції з розвитком внутрішніх спроможностей створює передумови для формування самодостатньої, технологічно розвиненої та конкурентоспроможної моделі розвитку Збройних Сил. Таким чином, міжнародна кооперація у посткризовий період має розглядатися не як тимчасовий механізм підтримки, а як стратегічний інструмент довгострокового зміцнення національної безпеки, що за умови системного та збалансованого підходу здатний забезпечити стійкий розвиток збройних сил і збереження державного суверенітету.

Подальші дослідження доцільно зосередити на розробленні практичних механізмів інтеграції міжнародної кооперації у систему стратегічного оборонного планування з урахуванням цифровізації управління, оцінювання ефективності співпраці та забезпечення балансу між міжнародною інтеграцією і розвитком власного оборонного потенціалу.

Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

1. NATO. NATO Defence Planning Process. Brussels: NATO, 2023. (Analytical report).
2. European Defence Agency. EU Capability Development Priorities 2023. Brussels: EDA, 2023. (Strategic report).

3. European Parliament. EU–NATO Cooperation: State of Play and Prospects. Brussels: European Parliament, 2023. (Analytical report).
4. NATO. Defence Production Action Plan. Brussels: NATO, 2023. (Strategic policy document).
5. Коваль, О. В. (2023). Розвиток оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану. Стратегічні пріоритети, (2), 45–53.
6. Національний інститут стратегічних досліджень. (2024). Оборонно-промисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку. Київ: НІСД.
7. World Bank. Worldwide Governance Indicators 2023. Washington, DC: World Bank, 2023. (Analytical report / dataset).
8. Stockholm International Peace Research Institute. Trends in International Arms Transfers 2024. Stockholm: SIPRI, 2024. (Annual analytical report).
9. NATO. Digital Transformation Implementation Strategy. Brussels: NATO, 2023. (Strategic document).
10. RAND Corporation. Measuring Allied Defence Readiness. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2023. (Research report).
11. Мельник, І. П. (2024). Євроатлантична інтеграція України: безпековий вимір. Вісник Національного університету оборони України, (1), 12–20.
12. Думда, V. (2025). The impact of military-technical cooperation with NATO on the modernization of Ukraine's defense sector. Journal of Security Studies.
13. NATO. Cooperation between Ukraine and NATO in the military sphere. Available at: <https://www.nato.int> (accessed: 26 February 2026). (Web resource).
14. Aleshin, A. A. (2024). EU–NATO cooperation after the start of the large-scale war in Ukraine. European Security Review.
15. European External Action Service. A Strategic Compass for Security and Defence – For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security. Brussels: EEAS, 2022. (Strategic policy document).
16. Міністерство оборони України. Про затвердження Інструкції з організації міжнародного співробітництва в Міністерстві оборони України : наказ Міністерства оборони України № 218 (у редакції 2024 р.). Київ : МОУ, 2024.

References

1. NATO. NATO Defence Planning Process. Brussels: NATO, 2023. (Analytical report).
2. European Defence Agency. EU Capability Development Priorities 2023. Brussels: EDA, 2023. (Strategic report).
3. European Parliament. EU–NATO Cooperation: State of Play and Prospects. Brussels: European Parliament, 2023. (Analytical report).
4. NATO. Defence Production Action Plan. Brussels: NATO, 2023. (Strategic policy document).
5. Koval, O. V. Development of Ukraine's defence-industrial complex under martial law. Stratehichni priorytety (Strategic Priorities). 2023. No. 2. P. 45–53. (Journal article).
6. National Institute for Strategic Studies. Ukraine's defence-industrial complex: current state and development prospects. Kyiv: NISS, 2024. (Analytical report).
7. World Bank. Worldwide Governance Indicators 2023. Washington, DC: World Bank, 2023. (Analytical report / dataset).
8. Stockholm International Peace Research Institute. Trends in International Arms Transfers 2024. Stockholm: SIPRI, 2024. (Annual analytical report).
9. NATO. Digital Transformation Implementation Strategy. Brussels: NATO, 2023. (Strategic document).
10. RAND Corporation. Measuring Allied Defence Readiness. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2023. (Research report).

11. Melnyk, I. P. Euro-Atlantic integration of Ukraine: the security dimension. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy (Bulletin of the National Defence University of Ukraine)*. 2024. No. 1. P. 12–20. (Journal article).
12. Dymyda, V. The impact of military-technical cooperation with NATO on the modernization of Ukraine's defense sector. *Journal of Security Studies*. 2025. (Journal article).
13. NATO. Cooperation between Ukraine and NATO in the military sphere. Available at: <https://www.nato.int> (accessed: 26 February 2026). (Web resource).
14. Aleshin, A. A. EU–NATO cooperation after the start of the large-scale war in Ukraine. *European Security Review*. 2024. (Analytical article).
15. European External Action Service. *A Strategic Compass for Security and Defence – For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security*. Brussels: EEAS, 2022. (Strategic policy document).
16. Ministry of Defence of Ukraine. On approval of the Instruction on the organization of international cooperation in the Ministry of Defence of Ukraine: Order of the Ministry of Defence of Ukraine No. 218 (2024 edition). Kyiv: MoD of Ukraine, 2024. (Official document).

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.